

BIBLIOGRAFYA

KİTAP TAHLİLİ

Prof. Dr. Yılmaz ALTUĞ

Hilding EEK - **The Swedish Conflict of Laws**, Martinus Nijhoff, The Hague, 1965 XV ve 304 sayfa

Stockholm Üniversitesi Devletler Hukuku Profesörü EEK tarafından İsveç dışındaki Hukukçulara İsveç'te uygulandığı şekilde Devletler Hususi Hukukuna bir Giriş mahiyetinde yazılmış olan bu kitapta daha çok kanunlar çatışmasının yapısı üzerinde durulmuştur. Kitap 1962'de İsveç'te basılan (Internationell Privaträtt. Metod och Material) adlı eserin İngilizcesidir.

Profesör EEK'in eserinden anlaşıldığına göre Vatandaşlık İsveç'te Devletler Hususi Hukukuna dahil edilmemektedir. Buna mukabil Yabancıların Hukuki Durumu Devletler Hususi Hukuku içinde incelenmektedir. Diğer taraftan Kazai yetki çatışmalarının da Devletler Hususi Hukukuna girdiğini Profesör EEK belirtmektedir (s. 5).

Kitap beş bölümden ibarettir. Giriş adlı birinci bölümde Birinci paragrafta İsveç'te Devletler Hususi Hukukunun tarihçesinden bahsedilmektedir. Burada İsveç'te Devletler Hususi Hukukunun 19. cu Yüzyıl sonuna doğru geliştiği ve gelişmede Schrevelius, Kreuger, ve Reuterskiöld adlı İsveçli Profesörlerin önemli rol oynadığı anlatılmaktadır. (s. 15-16).

İkinci paragraf «İsveç'te Devletler Hususi Hukukunun Tarihçesi» başlığını taşımaktadır.

İsveç 1893 tenberi Hollan'da La Haye'de yapılmakta olan Devletler Hususi Hukuku konferanslarına 1894'tenberi katılmaktadır. Bilindiği üzere İkinci Dünya Savaşına kadar 1893, 1894, 1900, 1904, 1925 ve 1928'de altı milletlerarası konferans toplanmıştır. İkinci Dünya savaşından sonra da 1951, 1956, 1960 ve 1964 ta Yedinci, Sekizinci, Dokuzuncu ve Onuncu konferanslar toplanmıştır. İskandinav memleketleri bu La Haye sözleşmelerinden başka 1931 de Evlenme ve ilgili Meselelerine dair bir sözleşme, 1934'de ölen kişilerin mameleklerine dair bir Sözleşme 1962.de de Nafaka an-

laşmalarının tenfizine dair bir Sözleşme olarak tam beş anlaşma akdetmişlerdir. Birinci Bölümün üçüncü ve son paragrafı İsveç Devletler Hususi Hukukunun Kaynakları üzerinedir. (s. 26 - 53). Burada mevzuat, İçtihat, Hukuk bilginlerinin eserleri, Sözleşmeler anlatılmıştır.

İsveç'te Devletler Hususi Hukuku ile ilgili mevzuat şunlardır :

- 1 — 8 Temmuz 1904 tarihli Evlenme, küçük çocuklar ve evlât edinmeye dair milletlerarası meseleler hakkındaki kanun.
- 2 — 12 Kasım 1916 tarihli yabancı memleketlerde İsveç makamlarınca aktedilecek evlenmeler hakkındaki Kanun
- 3 — 5 Mart 1937 tarihli ölenlerin bıraktıkları mirasa dair milletlerarası meseleler hakkındaki kanun.
- 4 — Miras Kanunnamesinin 1. bölümünün 3. maddesi ile 9 bölümünün 3. maddesi yabancıların İsveç'te mirasçı olmalarını nizamlamaktadır.
- 5 — 27 Kasım 1964 tarihli bazı hallerde boşanma ve ayrılığı kolaylaştırma hakkında geçici kanun.
- 6 — 31 Aralık 1931 tarihli evlenme, evlât edinme ve küçük çocuklara dair milletlerarası meseleler hakkındaki kraliyet ordonansı (İskandinav memleketlerini ilgilendiren bir Ordonanstır).
- 7 — İsveç'te mukim iken ölmüş Danimarka, Finlandiya, İzlanda veya Norveç tebaasının mameleklerine dair 1 Mart 1935 tarihli kanun.
- 8 — 1 Mart 1935 tarihli ölmüş Danimarka, Finlandiya, İzlanda veya Norveç tebaasının mirasın taksiminden önce idarelerinin âmme kontroluna dair kanun.
- 9 — 1 Mart 1935 tarihli Danimarka, Finlandiya, İzlanda veya Norveç'te mukim kimselerin mameleklerine dair kanun.
- 10 — 29 Haziran 1964 tarihli menkullerin milletlerarası satışına dair kanun.
- 11 — Poliçeler hakkındaki kanununun 79-87. maddeleri ile Çekler hakkındaki kanununun 58-65. maddeleri
- 12 — 1916 tarihli yabancıların gayrimenkul, maden ve bazı

şirketlerde hisse alınması hakkının tahdidine dair kanun.

- 13 — 1950 tarihli yabancı sigorta şirketlerinin İsveç'te çalışma haklarına dair kanunun 5. bölümü
- 14 — 1955 tarihli yabancı şirketlerin İsveç'te çalışma haklarına dair kanunun 4. bölümü
- 15 — 1939 tarihli Para kanunu ile 1959 tarihli Para Ordonsansı
- 16 — 1960 tarihli Atomik Sorumluluk Kanunu (Atom reaktörlerinin sebep olduğu zarar sorumluluğu hakkındadır).
- 17 — Medenî Usul kanunnamesinin 10. bölümü
- 18 — 1938 tarihli yabancı Devlet gemilerine ait bazı hükümleri ihtiva eden kanun
- 19 — 1962 tarihli bazı milletlerarası teşkilâtların özel imtiyazları hakkında kanun.
- 20 — Yetki ile ilgili diğer meseleler 17, 18, 19. cu sıradaki kanunlardan başka evlilik kanununun 15. bölümünün 4. maddesinde ana baba ve çocuklar kanununun 20. bölümünün 1-5, 9, 14 15, 24 ve 30. maddelerinde yer almıştır.
- 21 — 19 Temmuz 1919 tarihli adli yardım kanununun uygulanmasına dair 18 Nisan 1935 tarihli Bakanlar Kurulu kararı
- 22 — Yabancı memleketlerde tebliğata dair medenî usul kanununun 33. bölümünün 11. maddesi ile 24 Kasım 1933 tarihli İsveç'te yabancı makamların talebi üzerine yapılacak tebliğata dair Bakanlar Kurulu kararı
- 23 — Yabancı Hukukun muhtevasının isbatına dair Medenî Usul kanununun 35. bölümünün 2. maddesi
- 24 — Medenî Usul Kanununun yabancı memleket mahkemelerinde İsveçliler arasındaki dâvalara dair 35. bölümün 12. maddesi ile İsveç mahkemelerinde yabancılara ait dâvalar hakkındaki aynı bölümün 14. maddesi.
- 25 — 6 Mart 1899 tarihli yabancı mahkeme manaflarının tenfizine dair kanun
- 26 — 14 Haziran 1929 tarihli Yabancı Hakem Mahkemelerine dair kanun.

- 27 — 1962 tarihli Danimarka, Finlandiya, İzlanda veya Norveç'te alınmış nafaka ilâmlarının İsveç'te Tenfizine dair kanun ve bununla ilgili Bakanlar Kurulu kararı
- 28 — 2 Aralık 1932 tarihli Danimarka, Finlandiya, İzlanda ve Norveç'te verilmiş mahkeme kararlarının tanınma ve tenfizine dair kanun
- 29 — 27 Mart 1936 tarihli İsviçre'de verilmiş mahkeme kararlarının tanınma ve tenfizine dair kanun.
- 30 — 4 Mart 1955 tarihli İsveç'in malların denizyolu ile nakline dair milletlerarası anlaşmalara iltihakına dair kanun
- 31 — 20 Haziran 1956 tarihli nafaka ilâmlarının yabancı ülkelerde tenfizine dair sözleşmenin uygulanmasına dair 30 Ekim 1958 tarihli bakanlar kurulu kararı
- 32 — 6 Nisan 1934 tarihli Danimarka, Finlandiya, İzlanda veya Norveçteki iflâsın tesirlerine dair kanun
- 33 — 1954 tarihli yabancıların hukukî durumuna dair kanun.

Görüldüğü üzere İsveç'te Devletler Hususî Hukuku bir çok pozitif Hukuk kuralı ile nizamlanmıştır. Yukarda saydığımız 33 doğrudan doğruya, direkt kaynak yanında bazı diğer kanunlarda da Devletler Hususi Hukuku ile ilgili hükümler bulmak mümkündür. Nitekim 1948 tarihli Hava gemilerine dair hakların milletlerarası tanınmasına dair sözleşmeye İsveç'in iltihakını sağlayan 1955 tarihli kanunda bazı kanunlar çatışmasına dair hüküm bulunmaktadır.

Prof. EEK, İsveç Devletler Hususi Hukukunun ikinci kaynağı olarak mahkeme kararlarını göstermektedir. Sözleşmeler ve haklarda Mülkiyet alanlarında kanunlar çatışması kuralları mahkeme içtihatları yolu ile gelişmiştir. Üçüncü kaynak doktrindir. İsveç'te Devletler Hususi Hukuku alanındaki yazılar pek fazla değildir. Bir İsveç doktrininden bahsetmek pek güçtür.

Devlet Hususi Hukuku üzerine yazılmış sistematik eserler nadirdir. Akitler, aynı haklar ve ticaret hukuku alanlarında Nial'in «Ubternationell förmögenhetsträtt,» (2 basısı 1953te) Michaeli'nin almanca «Internationales Privatrecht» (1948)'i Karlgen'in «Kortfaltad lärobok'I internationell Privat-ach process rält,» (1960)ı daha ziyade hukuk talebeleri için hazırlanmıştır. Dördüncü kaynak milletlerarası sözleşmelerdir.

İkinci Bölüm : Malzeme başlığı taşımakta ve burada genel

gözlemler (observations) ileri sürülmektedir. Burada bilhassa yabancıların Hukuku Durumu ve kanunlar çatışmasının İsveçteki uygulanmasına dair örnekler verilmektedir. Burada İsveç mahkemelerinin yetkileri, yabancı ilâmların tenfizi de yer almıştır.

Üçüncü Bölüm: Malzeme nasıl kullanılır? başlıklıdır. Burada atıf, Lex Causae (uygulanabilecek Kanun) âmme intizamı incelenmiştir.

Dördüncü Bölüm : İsveçte kanunlar çatışmasını düzenlemektedir. Burada şahsi kanun, aile hukuku, eşya hukuku, Sözleşmeler ve Haksız fiillere uygulanan kurallar gösterilmiştir.

Beşinci Bölüm : Çatışmayı önleme başlığını taşımaktadır. Burada Kamu Hukukunca alınan Teşrii tedbirler, Yeknesak Kanun (Uniform Law) ve milletlerarası Şirketler (international Corporation), Özel Taraflarca alınan tedbirler : Yeknesak Sözleşmeler (Standard Contracts) ve uygulanacak Kanun ve gidilecek mahkemenin taraflarca önceden tesbiti, hakemlik yer almaktadır. Kitabın sonunda Devletler Hususi Hukuku ile ilgili İsveç içtihatlarının bir listesi ile İsveç'te zengin bir bibliyografya yer almıştır.

Günümüzde Devletler Hususi Hukukunda Mukayeseli Hukuk metodunu uygulamak usulü pek yaygındır. Kanunlar çatışmasının milletlerarası önlenmesi ancak Devletler Hususi Hukuku kurallarının cihanşumul bir tarzda uygulanmasına bağlıdır. Bunun için de diğer memleketlerde uygulanan kanunlar çatışması kurallarının bilinmesi gereklidir. İşte Prof. EEK kısaca tahliline çalıştığımız yukardaki kitabı ile bize İsveç Devletler Hususi Hukuku kitaplarını çok vazih bir şekilde anlatmış bulunmaktadır. Mukayeseli Hukuk bakımından çok değerli bir eser bu suretle büyük bir boşluğu da doldurmuştur.